

Valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023 - 2026

Perusteet	2
Pelastustoimen toimintaympäristön nykytila, haasteet ja kehittämistarpeet	3
Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet.....	5
1. Tavoite: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.....	5
2. Tavoite: Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti	7
3. Tavoite: Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna	8
4. Tavoite: Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa	9
5. Tavoite: Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.....	9
6. Tavoite: Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan	10
7. Tavoite: Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.....	11
8. Tavoite: Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa	6
9. Tavoite: Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä	12

Perusteet

Laissa pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) säädetään valtakunnallisista tavoitteista pelastustoimen järjestämiselle. Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia vastaavan laadukkaan ja kustannusvaikuttavan pelastustoimen järjestämiselle siten, että käyttävissä olevilla voimavaroilla pystytään kantamaan vastuu pelastuslain mukaisten palvelujen järjestämisestä. Tässä muistiossa esitetään perusteet valtioneuvoston päätöksellä vahvistettaville valtakunnallisille tavoitteille vuosille 2023 - 2026.

Strategisissa tavoitteissa esitetään hyvinvointialueiden pelastustoimen tavoitteita ja valtakunnallisesti merkittäviä palvelujen uudistus- ja kehittämistavoitteita sekä linjataan lainsäädännön ja suorituskyvyn kehittämisen suuntaviivoja. Tavoitteet ohjaavat pelastustoimen valtakunnallista sekä hyvinvointialueen pelastustoimen kehittämistä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 6 §:ssä tarkoitetun palvelutasopäätöksen valmistelua sekä hyvinvointialueiden kanssa 10 §:n perusteella käytäviä neuvotteluja.

Strategisten tavoitteiden valmistelussa on kuultu hyvinvointialueita ja muita ministeriöitä sekä eri viranomaisia ja järjestöjä tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden muodostamiseksi. Tavoitteissa on huomioitu pelastustoimen palvelutasoa sekä valtakunnallisia linjauksia vaativia kehittämiskohteita. Linjaukset perustuvat alueen pelastustoimen nykyisiin palvelutason kehittämistarpeisiin.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 §:ssä on lueteltu ne asiakokonaisuudet, jotka tulee määritellä valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa:

1. tavoitteet pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen ja palvelujen vaikuttavuuden turvaamiseksi sekä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;
2. tavoitteet turvallisuuden edistämiseksi ja hyvinvointialueiden ja kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle pelastustoimessa;
3. pelastustoimen kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet;
4. pelastustoimen tiedonhallinnan kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet;
5. tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle yhteistyölle pelastustoimessa;
6. tavoitteet hyvinvointialueiden pelastustoimen tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;
7. yleiset linjaukset pelastustoimen laajakantoisista investoinneista;
8. tavoitteet pelastustoimen alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi.
9. muut tavoitteet pelastustoimen kehittämiseksi

Valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisen seuranta ja arviointi on osa hyvinvointialueiden strategista ohjausta. Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu pelastustoimen neuvottelukunta seuraa ja arvioi pelastustoimen järjestämisen kehitystä, tekee ehdotuksia valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja käsittelee sisäministeriön aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset tavoitteiden muuttamiseksi. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen taikka sisäministeriön tai valtionvarainministeriön aloitteeseen.

Valtakunnallisten tavoitteiden toimeenpanon tueksi käyttöön otetaan pelastustoimen suorituskykyjen määrittelyyn perustuva toimintamalli. Määrittelymalli sisältää:

- toimintaympäristöanalyysin (toimintaympäristön ja asiakastarpeiden muutosten sekä sisäisten ja ulkoisten uhkien ja riskien tunnistamisen),
- vaikuttavuus- ja vaikutustavoitteiden määrittelyyn,
- suorituskykyvaatimusten ja niiden edellyttämien kyvykkyyksien määrittelyyn,
- suorituskyvyn ja siihen tarvittavan valmiuden rakentamisen sekä
- vaikuttavuuden ja toiminnan laadun arvioinnin ja toiminnan kehittämisen.

Käyttöönotto edellyttää pelastustoiminnan valtakunnallisen ohje- ja suunnitelma-arkkitehtuurin tai niitä koskevien periaatteiden määrittämistä, kuten myös toimintaa yhtenäistävien ohjeiden ja suunnitelmien laatimista. Valtakunnallinen käytettävyyden on myös varmistettava.

Pelastustoimen toimintaympäristön nykytila, haasteet ja kehittämistarpeet

Pelastuslain (379/2011) 1 §:n mukaan pelastustoimen tehtävänä on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Tämä varmistetaan hyvin yhteen sovitulla varautumisella ja tilanteen aikaisella toiminnalla.

Pelastustoimi ja väestönsuojelu ovat keskeinen osa suomalaisen yhteiskunnan siviilivalmiuden järjestelmää. Pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimialaansa kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen riittävin suunnitelmin ja varautumalla etukäteen tapahtuvien valmisteluin. Pelastustoimella on jatkuva valmius vastata onnettomuuksiin ja normaaliolojen suuronnettomuuksiin liittyvästä pelastustoiminnasta.

Pelastustoimen palvelutuotannon tulee toimia kaikissa olosuhteissa paikallisena, alueellisena ja valtakunnallisena yhteensopivana kokonaisuutena. Hyvinvointialueiden tehtävänä on huolehtia, että ihmiset saavat kaikissa tilanteissa kiireelliset ja välttämättömät palvelut asuinpaikasta ja vuorokauden ajasta riippumatta. Väestö on kyettävä suojaamaan onnettomuuksien ja vaaratilanteiden vaikutuksilta myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Väestönsuojelulla tarkoitetaan valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusolojen aikana tapahtuvaa humanitaaristen tehtävien suorittamista aseellisen selkkauksen aikana, minkä tarkoituksena on siviiliväestön suojeleminen vihollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroja vastaan ja siviiliväestön auttaminen selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välittömien edellytysten luominen eloonjäämiselle. *Väestön suojaamisella* tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on turvata ihmisiä onnettomuuksien, poikkeusolojen ja muiden vaaraa aiheuttavien tilanteiden vaikutuksilta.

Pelastustoimen viranomaiset yhteensovittavat pelastustoimintaan ja väestön suojaamiseen osallistuvien viranomaisten ja muiden toimijoiden varautumista ja näiden suorituskykyjen käyttöä onnettomuustilanteiden ja poikkeusolojen aikaisessa toiminnassa. Sisäministeriön hallinnonalan lisäksi esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimella, Puolustusvoimilla, liikenne- ja

viestintäasioista vastaavilla viranomaisilla on tärkeitä tehtäviä ja vastuuta väestönsuojelussa. Kunkin viranomaisen vastuista säädetään niiden omassa lainsäädännössä. Näiden toimijoiden väestönsuojeluun kuuluvien tehtävien yleinen valvonta ja ohjaus kuuluu asianomaiselle hallinnonalalle.

Varautumisen suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin tulee olla riskejä vastaavaa ja suunnitelmallista. Vakavien tilanteiden aikana tai niiden uhatessa on pelastustoimen järjestelmään ja pelastustoimintaan osallistuvien roolien ja tehtävien oltava yhteensovitettuja ja selkeitä sekä voimavarojen käytön tehokasta.

Riskien ja uhkien monimuotoistuminen tulevat lisäämään pelastustoimen tehtävämääriä ja muuttamaan tehtävien sisältöä. Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset, ilmastonmuutos, väestö- ja aluerakenteen muutokset, julkisen talouden niukkeneminen sekä teknologian kehityksen mahdollisuudet ovat pelastustoimen toimintaympäristöön vaikuttavia tunnistettuja muutostekijöitä.

Kriisit tai häiriötilanteet, olivatpa ne taloudellisia, sotilaallisia, humanitaarisia tai luonnonmullistuksiin liittyviä sekä näiden kerrannaisvaikutukset, leviävät keskinäisriippuvaisessa maailmassa yhä nopeammin ja laajemmalle. Toisaalta julkisen talouden ja rahoitusjärjestelmän häiriöt heijastuvat realisoituessaan pelastustoimeen välillisesti.

Kansallisesti riskien ja uhkien alueellisissa ilmentymissä on pelastustoimen näkökulmasta merkittävää vaihtelua, erityisesti sää- ja ilmatoriskien osalta. Myös väestön ikärakenteen muutoksessa ja muutoksen voimakkuudessa on alueellista vaihtelua. Sään ääri-ilmiöistä ja ilmastomuutoksesta aiheutuvat onnettomuudet tai häiriöt näkyvät pelastustoiminnassa lisääntyvinä hälytyksinä sekä pelastustehtävinä. Myös väestön ikääntyminen kasvattaa onnettomuusriskejä.

Korkean teknologian yhteiskunta on myös erittäin altis häiriöille. Näiden häiriöiden realisoituessa myös pelastustoimen tehtävät lisääntyvät, jonka lisäksi pelastustoiminta itsessään saattaa häiriintyä. Esimerkiksi energihuollon, tietoliikenteen, logistiikan ja vesihuollon sekä kriittisten johtamis- sekä tukijärjestelmien häiriöt vaikeuttavat toteutuessaan myös pelastustoimintaa.

Palveluverkon kattavuuden ja palvelutason säilyttäminen sekä tiivistyville että kasvavilla kaupunkiseuduilla koettelee pelastustoimen palvelutuotannon rakennetta ja taloudellisuutta. Palvelutarve kasvaa kasvukeskuksissa, mutta myös väestön vähenemisen leimaavilla reuna- ja harva-alueilla pelastustoimen palvelutaso tulee ylläpitää ja sopeuttaa riskejä vastaavaksi. Harva-alueiden toimintavalmiuden turvaamisessa kriittisimpiä tekijöitä ovat kattavan paloasemaverkon ylläpito ja riittävät kalusto- sekä henkilöstövoimavarat. Tarvittavan rahoituksen turvaaminen palveluiden järjestäjälle on olennainen osa palveluverkon ja toimintakyvyn säilyttämisessä.

Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet

Tavoite 1: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti

Hyvinvointialueen pelastustoimi on organisoitava itsehallinnon tarpeet huomioiden siten, että palvelutason yhdenvertainen ja laadukas toteutuminen on turvattu. Pelastustoimen järjestelmä varmistaa riskejä ja uhkia vastaavat, yhdenvertaiset ja kustannusvaikuttavat pelastustoimen palvelut. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan, että riskeiltään samankaltaisilla alueilla on saman tasoiset ja valtakunnallisesti yhdenmukaiset palvelut. Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso vastaa kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuus- tai muita uhkia. Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä ja muista pelastustoimen palvelutarpeen muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä. Kokonaiskuvan muodostumista tuetaan tutkimuksen, tiedolla johtamisen, tiedonhallinnan ja kehittämisen toimenpitein. Palvelutasoa määriteltäessä on otettu huomioon myös toiminta valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa.

Pelastustoimen valtakunnallisella järjestelmällä on kyky tuottaa riskejä ja uhkia vastaavat, yhdenvertaiset, valtakunnallisesti yhdenmukaiset ja kustannusvaikuttavat pelastustoiminnan palvelut koko maassa. Pelastustoimessa on käytössä valtakunnallinen, säännöllisesti päivitettävä toimintaympäristöanalyysi. Toimintaympäristöanalyysit tehdään yhdenmukaisin perustein hallinnon eri tasoilla, jolloin ne täydentävät toinen toisiaan. Valtakunnallisesti yhdenmukaisella toimintaympäristön muutosten seurannalla varmistetaan pelastustoimen suorituskykyvaatimusten, suorituskyvyn sekä tarvittavien kyvykkyyksien ajantasaisuus ja kehittäminen.

Palvelujen yhdenvertainen toteutuminen edellyttää, että riskeiltään samankaltaisille alueille tuotetaan saman tasoisia ja yhdenmukaisia palveluita. Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnittelu perustuu valtakunnallisesti määriteltyihin suorituskykyvaatimuksiin ja niiden tuottamiseksi tarvittaviin kyvykkyyksiin. Tämä edellyttää ajantasaista ja yhdenmukaista tietopohjaa, strategista ohjausta, jatkuvaa vuorovaikutusta ja toimivaa tiedon vaihtoa hyvinvointialueiden pelastustoimien, aluehallintovirastojen ja sisäministeriön välillä. Yhteistyötä edistetään matalalla kynnyksellä. Olemassa olevia työryhmiä ja muita yhteistyöelimiä hyödynnetään tehokkaasti toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.

Hyvinvointialueiden pelastustoimen omavalvontaohjelmat laaditaan siten, että niiden avulla seurattavat tiedot ovat vertailukelpoisia muiden hyvinvointialueiden pelastustoimien vastaavien tietojen kanssa.

Pelastustoimen palveluiden tuottavuuden parantaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen on välttämätöntä kustannusten nousun hillitsemiseksi. Pelastustoimi on ihmisten turvallisuudelle tärkeä lähipalvelu. Lähipalvelujen tuottaminen ja riskejä vastaavan palvelutason turvaaminen myös tulevaisuudessa edellyttää riittäviä resursseja.

Palvelutarpeisiin vastaaminen hyvinvointialueilla edellyttää pelastustoimen suorituskyvyn arvioimista, suorituskykyvaatimusten säännöllistä seurantaa ja arvioimista sekä resurssien tarkoituksenmukaista, kustannustehokasta ja vaikuttavaa kohdentamista osana kustannusten hillinnän tavoitetta.

Palveluiden ja tehtävien toteutumisen ajantasaiseen ja yhdenmukaiseen tietoon perustuva seuranta ja arviointi mahdollistavat pelastustoimen menojen kasvun hallinnan. Kustannusvaikuttavuuden optimointi edellyttää toimintatapojen kehittämistä ja pitkäjänteistä, kyvykästä johtamista. Tuottavuuden parantaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen toteutetaan siten, että kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia vastaava palvelutaso toteutuu.

Tavoitteen toteuttaminen voi edellyttää palvelujen kokoamista yhdelle tai useammalle hyvinvointialueelle, pelastustoiminnan resurssien käytön ja johtamisjärjestelmien yhdenmukaistamista sekä tiedonhallinnan kehittämistä toimintamenetelmien uudistamiseksi. Luonnollisen poistuman aiheuttamaa henkilöstövoimavarojen muutosta voidaan hallita esim. koulutusjärjestelmää ja henkilökohtaisia urapolkuja kehittämällä.

Sopimuspalokuntatoiminnan valtakunnallisen kehittämisohjelman toimenpiteet on otettu käyttöön. Yhteistoiminta hyvinvointialueiden, muiden viranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa on tavoitteellista. Pelastustoimen palvelutason yhdenmukaisuutta vahvistetaan määrittämällä sopimuspalokunnille valtakunnalliset suorituskykyvaatimukset.

Tavoite 2: Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa

Palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu edellyttävät riittävää määrää ammatillisesti pätevää henkilöstöä sekä pelastustoimen ammatillisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen kehittämistä sekä laadullisesti että määrällisesti. Pelastusalan koulutuksen järjestämisessä turvataan kansalliskieliset palvelut pelastustoimessa. Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan valtakunnallinen koulutusjärjestelmä on uusittu ja mukautettu vastaamaan kansallisia ja alueellisia tarpeita ja toimintaympäristön muutoksia vuoden 2030 loppuun mennessä. Moniammatillisuuden tuomat mahdollisuudet työvoimatarpeisiin vastaamiseksi hyödynnetään.

Pelastustoimi on veto- ja pitovoimainen ja arvostettu toimiala, jossa on huolehdittu henkilöstön osaamisesta ja sen kehittymisestä, työhyvinvoinnista ja jaksamisesta, yhdenvertaisuudesta ja sukupuolten tasa-arvosta hyvällä henkilöstöpolitiikalla. Pelastajien toimintakyvyn säilymiseen kiinnitetään erityistä huomiota koko työuran ajan. Johtaminen on ammattimaista, vuorovaikutteista ja pelastusalan arvojen mukaista.

Pelastusalan järjestö- ja vapaaehtoistoiminta on huomioitu osana pelastustoimen palvelujärjestelmää. Nuoriso-osastojen aktiivinen toiminta on merkittävä tekijä tulevaisuuden hälytysosastojen toiminnan varmistamisessa.

Osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys varmistaa pelastustoimen tehtävien hoidon lainsäädännön ja suorituskyvyn vaatimusten mukaisesti. Pelastustoimen toimintavalmiuden parantamisen edellyttämän 1 000 uuden pelastajan kouluttamiseksi pelastusalan eläköitymispoistuma huomioiden vastataan valtakunnallisen koulutusjärjestelmän puitteissa vuoteen 2030 mennessä.

Pelastajakoulutuksen koulutettavamäärän lisäämisellä turvataan palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu koko maassa. Määräajoin järjestettävällä ruotsinkielisellä

pelastajakoulutuksella turvataan riittävä ruotsinkielellä palvelevien pelastajien määrä pelastustoimessa.

Pelastusalan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuusosaamista parannetaan suunnitelmallisesti johtamisen vahvistamiseksi ja työolojen kehittymiseksi tasa-arvoisempaan suuntaan. Pelastusala on syrjintä- ja häirintävapaa strategiakauden päättyessä.

Pelastustoimen rekrytointikäytäntöjä kehitetään, jotta alan työntekijöiksi valikoituu kattavasti eri väestöryhmien edustajia. Tätä voidaan edistää esimerkiksi anonyymillä rekrytoinnilla ja positiivisella erityiskohtelulla. Myös osatyökykyisten ja vammaisten mahdollisuuteen rekrytoitua pelastusosalalle kiinnitetään huomiota. Työpaikoilla tulee varmistaa myös tasavertainen urakehitys. Myös pelastajien työuraa vahvistaviin toimiin kiinnitetään huomiota.

Pelastustoimi yhdessä pelastustoimen oppilaitosten kanssa edistää alan monimuotoisuutta eri väestöryhmille suunnatulla tiedolla ja viestinnällisin keinoin, jotta pelastusosalalle saadaan hakeutumaan kattavasti eri taustaisia opiskelijoita.

Pelastusopiston tarjoamalla varautumiskoulutuksella vahvistetaan pelastustoimen viranomaisten sekä muiden väestön suojaamisesta ja varautumisesta vastaavien toimijoiden osaamista.

Tavoite 3: Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti

Tavoitteena on onnettomuuksien määrän vähentäminen ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten pienentäminen. Tulipalojen määrä vuoden 2030 loppuun mennessä puolitetaan. Asumisen paloturvallisuuden edistämisen tavoitteena on palokuolemien, henkilövahinkojen ja aineellisten vahinkojen vähentäminen. Tavoitteena on vahvistaa omatoimisen varautumisen osaamista kaikissa väestöryhmissä onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten vähentämiseksi.

Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn palvelut toteutuvat yhdenvertaisesti, yhdenmukaisesti ja laadukkaasti kohdistamalla onnettomuuksien ehkäisyn palvelut riskiperusteisesti. Onnettomuuksien ehkäisyn resursseja kohdistetaan valvontasuunnitelmien mukaisesti sinne, missä onnettomuuksia tapahtuu eniten ts. koteihin. Palvelujen suunnittelussa huomioidaan erilaisten asiakasryhmien tarpeet, keräämällä asiakaspalautetta systemaattisesti, ja madaltamalla asiakasyhteydenottojen kynnyistä. Valvonta, ohjaus ja neuvonta sekä turvallisuusviestintä toteutetaan toisiaan täydentävästi ja tukien siten, että parannetaan toiminnan vaikuttavuutta.

Omatoimista varautumista tuetaan erityisesti pelastussuunnitelmiin kohdistetulla ohjauksella, neuvonnalla ja valvonnalla. Yleisötilaisuuksien turvallisuutta edistetään viranomaisten, kuntien, hyvinvointialueiden ja kolmannen sektorin yhteistyöllä.

Onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmän ja sähköisen asioinnin käyttöönotolla tuetaan onnettomuuksien ehkäisyn tiedonhallinnan kehittämisen tavoitteita ja mahdollistetaan yhtenäisen asiakasrajapinnan huomioonottaminen. Toiminnan suuntaamisessa huomioidaan myös onnettomuuskehityksen seurannasta ja palontutkinnasta saadut havainnot.

Viranomaisyhteistyöllä edistetään erityisesti rakentamisen ja asumisen paloturvallisuutta. Vaikuttavuuden varmistamiseksi kiinnitetään toiminnassa erityistä huomiota yhteistyöhön väestön, kuntien, hyvinvointialueiden, elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa vahvistaa tietopohjaa luoden vaikuttavuutta sekä laajentaa ymmärrystä toimintaympäristön riskeistä. Pelastustoimi toimii yhteistyöhakuisesti, on aloitteellinen toimija sekä luotettava ja avoin kumppani.

Tavoite 4: Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähialueena

Pelastustoimella on kyky toimia kaikissa olosuhteissa paikallisena, alueellisena ja valtakunnallisena yhteentoimivana kokonaisuutena. Hyvinvointialue vastaa kaikissa tilanteissa kiireellisistä ja välttämättömistä pelastustoiminnan palveluista asuinpaikasta ja vuorokauden ajasta riippumatta. Pelastustoimen ja ensihoidon yhteistyön tuoma synergiaetu turvataan. Hyvinvointialueiden suunnitellulla yhteistyöllä voidaan koota pelastustoiminnan resurssit suurissa tai alueellisesti laajoissa onnettomuus- ja häiriötilanteissa. Sopimuspalokuntatoiminta ja kattava paloasemaverkosto pysyy elinvoimaisena ja pelastustoimi säilyy turvallisuuden lähialueena.

Pelastustoimen palvelutuotannon tulee toimia kaikissa olosuhteissa paikallisena, alueellisena ja valtakunnallisena yhteentoimivana kokonaisuutena. Hyvinvointialueiden tehtävänä on huolehtia, että ihmiset saavat kaikissa tilanteissa kiireelliset ja välttämättömät palvelut asuinpaikasta ja vuorokauden ajasta riippumatta. Väestö on kyettävä suojaamaan onnettomuuksien ja vaaratilanteiden vaikutuksilta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmällä on oltava kyky kaikissa turvallisuustilanteissa viivytyksettä käynnistää tehokas pelastustoiminta ja sen johtaminen, tilannekuvan kokoaminen, analysointi, ennakointi, johtopäätösten tekeminen ja jakaminen valtakunnallisella ja alueellisella tasolla ajankohdasta riippumatta.

Johtamisjärjestelmä sisältää johto- ja tilannekeskusjärjestelyt sekä pelastustoiminnan kenttäjohtamisen. Yhdenmukaisesti toimiva johtamisjärjestelmä edellyttää ajantasaisen ja ennakoivan, kansallisen ja kansainvälisen tilannetietoisuuden muodostamisen sekä yhteisen kansallisen tilannekuvan ja johtamisen mahdollistamat tietojärjestelmät. Pelastustoiminnan valtakunnallinen johtamisjärjestelmä on olennainen osa pelastustoimen suuronnettomuusvalmiutta.

Kansallisilla ja alueellisilla riskeillä on myös hyvinvointialuekohtaisia vaikutuksia. Hyvinvointialueen tulee varautua tukemaan muita hyvinvointialueita esimerkiksi myrskytilanteissa, laajojen maasto- ja metsäpalojen torjunnassa, vaarallisten aineiden onnettomuuksien torjunnassa ja muissa suuronnettomuuksissa, alusöljyonnettomuuden torjunnassa, pelastustoimen kansainvälisen avun antamisen tai vastaanoton resurssien järjestelyissä sekä erityisesti kansallisesti merkittävässä riskeissä.

Hyvinvointialueiden yhteistyö on sujuvaa ja sitä johdetaan ja ohjataan kansallisesti siten, että se tuottaa mahdollisimman suurta lisäarvoa yhteiskunnan turvallisuuden kehittymiselle ja toiminta on vaikuttavaa.

Pelastustoimen valtakunnallinen ensivastetoiminnan valmius ja osaaminen mahdollistavat monipuolisen synergian pelastustoimen ja ensihoitopalvelun kesken. Pelastustoimen ja ensihoidon tiivis yhteistyö ja moniammatillinen osaaminen voidaan hyödyntää tehokkaimmin, kun samoilla voimavaroilla, asemaverkostolla, tiloissa ja hankinnoilla voidaan tuottaa kustannustehokkaammat ja laajemmat pelastustoimen ja ensihoidon palvelut kuin jos ne tuotettaisiin erikseen.

Tavoite 5: Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa

Väestöä kyetään suojaamaan normaaliolojen onnettomuus- ja muissa vaaratilanteissa siten, että ihmishenkiä ei menetetä puutteellisen pelastustoiminnan ja suojautumismahdollisuuksien vuoksi.

Poikkeusolojen uhkamallien edellyttämiin väestön suojaamisjärjestelyihin on varauduttu realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin ja kustannuksin. Erityisesti uhkien arviointi sekä väestön varoittamisen, väestönsuojien käytön ja väestön evakuointien suunnittelu ja muut järjestelyt on toteutettu hallinnonalojen viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistoimintana. Pelastustoimen viranomaisten koordinoimana varmistetaan, että toimijoiden välinen tehtäväjako on selkeä.

Pelastustoimen huoltovarmuudella ja logistisilla järjestelyillä huolehditaan siitä, etteivät esimerkiksi markkinahäiriöt tai muut poikkeukselliset olosuhteet aiheuta vaaraa pelastustoimen palveluiden tuottamiselle tärkeiden materiaalien tai kaluston saatavuuden heikentyessä tai niiden kysynnän ja tarpeen äkillisesti muuttuessa.

Alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen tavoitteena on mahdollisimman hyvin yhteensovitettu varautuminen hyvinvointialueella. Hyvinvointialue huolehtii alueen riskien arvioinnin säännöllisestä päivittämisestä.

Tavoitteen toteutuminen edellyttää, että hyvinvointialueen pelastustoimen valmiussuunnitelmat ovat ajan tasalla ja tarvittavat varautumistoimenpiteet ja etukäteisvalmistelut on toteutettu. Varautuminen perustuu ajantasaiseen tilannekuvaan ja riskien arviointiin sekä säännölliseen harjoitustoimintaan.

Tavoite 6: Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin

Pelastustoimen kansainvälisellä toiminnalla vastataan osaltaan kansainvälisen toimintaympäristön muutoksiin. Kansainvälisyys liittyy kaikkeen pelastustoimen kansalliseen kehittämiseen ja kytkeytyy EU- ja muihin kansainvälisiin velvoitteisiin. Kansainvälisen avun antaminen on oleellinen osa pelastustoimen aktiivista kansainvälistä toimintaa.

Kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen perustuu kansallisiin pelastustoiminnan ja varautumisen suunnitelmiin ja järjestelyihin. Hälytysjärjestelyt, logistiset järjestelyt, materiaallisen varautumisen valmiuden ylläpito ja harjoittelu on järjestetty valtakunnallisesti ja yhteistoiminnassa hyvinvointialueiden sekä muiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Pelastustoimen kyky antaa ja vastaanottaa kansainvälistä apua edellyttää pelastustoiminnan palveluntuottajilta osaamista sekä ohjeistusten ja toimivaltaisten viranomaisten yhteistyön ja verkostojen ajantasaisuutta. Kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen suunnitellaan vastaamaan tarpeita lyhyen sekä pitkän aikavälin vaikuttavuus huomioiden yhteistyössä alueellisten sekä kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Suorituskykyvaatimukset kansainvälisen avun (henkilöstö, kalusto, osaaminen, materiaali) antamiseen ja vastaanottamiseen määritellään sekä yhteensovitetaan. Tavoitteena on varmistaa asetetun toiminnan yhdenmukaisuus ja tavoitellut vaikutukset. Kehitettävät vaatimukset tuovat yhdenmukaisen rakenteen palvelujen tuottamisen seurantaan ja arviointiin.

Sisäministeriön pelastusosasto vastaa kansainvälisen avun antamisesta ja hyvinvointialueet sen toteuttamisesta koottuna tehtävänä sopimuksen mukaan.

Tavoite 7: Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan

Pelastustoimen valtakunnallinen tietojohtaminen on keskeinen tekijä pelastustoimen palveluiden ja tehtävien laadukasta ja tehokasta toteutusta sekä toiminnan ennakointia, suunnittelua ja analysointia. Säännöllinen toimintaympäristön muutosten ja suorituskykyvaatimusten toteutumisen seuranta ja analyysi mahdollistavat ajantasaisen tiedolla johtamisen sekä palvelutarpeiden ennakoinnin, suunnittelun ja kehittämisen. Lisäksi sillä varmistetaan, että tutkimus- ja kehittämistoiminta vastaa toimialan ja asiakkaiden tarpeita. Tietojohtamisen systematisoimiseksi on olemassa valtakunnallisesti keskitetty tutkimus-, kehittämis- ja analysointirakenne.

Pelastustoimen tiedonhallinta mahdollistaa tarkoituksenmukaisen tilannekuvan muodostumisen ja tiedolla johtamisen eri tasoille sekä tiedon liikkuvuuden organisaatorajojen yli. Tiedonhallintaan on olemassa valtakunnalliset säädökset, ohjeistukset, niitä tukevat linjaukset sekä organisointi.

Laadukkaalla tutkimus- ja kehittämistoiminnalla luodaan pohja ajantasaiselle tiedolla johtamiselle, suunnittelulle ja kehittämiselle. Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää pelastustoimen palveluja ja tehtäviä koskevaa analysoitua tietoa pelastustoimen suorituskyvyn, osaamistarpeiden, työmenetelmien ja kaluston sekä toimintaympäristön tulevien muutosten ennakointia.

Pelastustoimella on laaja-alainen, monitieteinen ja tavoitteellinen asiantuntijaverkosto, jolla vahvistetaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan osaamista ja hyödyntämistä. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan avulla pelastustoimella on kyky ennakoida ja tuottaa pitkäjänteistä tutkimustietoa sekä reagoida ajankohtaisiin tutkimustarpeisiin.

Pelastustoimen tarvitseman ja tuottaman tiedon tiedonhallinta tapahtuu tehokkaasti valtakunnallisesti yhtenäisellä tavalla. Tiedonkäsittely, tietosuojat ja tietoturvallisuus täyttävät turvallisuusviranomaisen vaatimukset sekä mahdollistavat viranomaisyhteistyön. Rekisterinpito on toteutettu mahdollistamaan tehokkaan viranomaistoiminnan, tiedonkäsittelyn vaatimukset huomioiden.

Pelastustoimen sisäisten ja ulkoisen tehtävien toteuttamiseen tarvittavat ICT-palvelut järjestetään kansallisesti yhtenäisen ja keskitetyn järjestelmän avulla. Pelastustoimen yhteisellä tietoarkkitehtuurilla varmistetaan yhtenäinen tietopohja sekä tiedon saatavuus, eheys ja luottamuksellisuus kaikissa olosuhteissa. Sillä mahdollistetaan tiedonhallinta ja tiedonvaihto pelastustoimen eri viranomaisten ja toimijoiden välillä tarkoituksenmukaisen tilannekuvan muodostamiseksi eri tasoille.

Pelastustoimella on yhtenäinen tietohallinnon ohjaus, johtaminen ja organisointi, mikä mahdollistaa pelastustoimen tietohallinnon tehtävien hoitamisen. Pelastustoimen tietohallinto on resursoitu vastaamaan tarpeita, huomioiden kyvykkyys toimia kaikissa olosuhteissa. Tavoitteena ovat käyttäjälähtöiset ja vaatimusten mukaiset sekä tuottavuutta ja tuloksellisuutta parantavat kansalliset digitaaliset palvelut toimialalle ja asiakkaille sekä henkilöstölle.

Tavoite 8: Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta

Pelastustoimen investoinnit perustuvat kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin sekä onnettomuusuhkiin ja muihin uhkiin. Hyvinvointialueen pelastustoimen investoinnit parantavat pelastustoimen palvelujen yhdenvertaista saatavuutta, laatua ja kustannusvaikuttavuutta. Investoinnit tukevat osaltaan pelastustoimen ilmatoriskeihin sopeutumista ja niiden hallintaa.

Pelastustoimen investointien tulee perustua kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin ja onnettomuusuhkiin ja muihin uhkiin. Hyvinvointialueen on valittava pelastustoimen osasuunnitelmaan hyvinvointialueen pelastustoimen järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit ja investointia vastaavat sopimukset. Pelastustoimen palvelut tulee tuottaa mahdollisimman tehokkaasti ja taloudellisesti.

Hyvinvointialueiden investoinneissa tulee huomioida hyvinvointialueiden keskinäisen yhteistyön tuomat mahdollisuudet sekä huolehtia, että kyky rahoittaa investointeja pysyy hyvänä. Investoinneissa etusijalla tulee olla investoinnit, jotka mahdollistavat uusien toimintatapojen myötä kustannushyötyjä, parantavat palvelujen saatavuutta ja laatua, ja edistävät hyvinvointialueen välistä yhteistyötä.

Hyvinvointialueiden investointien tulee kehittää pelastustoimen perustana olevaa infrastruktuuria koko maan tasolla tavalla, joka ottaa huomioon sekä valtakunnalliset että alueelliset näkökulmat. Hankinnat toteutetaan mahdollisuuksien mukaan kansallisesti keskitetysti ja kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Pelastustoimen ICT-palveluita kehitetään yhteisten periaatteiden mukaisesti yhteisiksi toimialan käyttöön.

Investointi voi olla maa-alueen, rakennuksen, koneiden ja laitteiden hankinta tai niiden perusparantaminen. Investointi voi olla myös muu pitkävaikutteinen meno kuten tietojärjestelmän tai osakkeiden hankinta tai osallistuminen toisen yhteisön investoinnin rahoittamiseen, silloin kun osallistumisesta on hyötyä myös hyvinvointialueen toiminnassa. Investoinnin tulee olla valtakunnalliseen kokonaisuuteen yhteensopiva, valtakunnallisia järjestelmiä ja järjestelyitä yhdenmukaistava.

Hyvinvointialueiden keskinäisen yhteistyön tuomat mahdollisuudet tulee huomioida vaikutuksiltaan laajakantoisissa ja taloudellisesti merkittävässä investoinneissa. Vaikutuksiltaan laajakantoisella investoinnilla tarkoitetaan sellaista hanketta, jolla olisi pitkäkestoisia ja merkittäviä vaikutuksia pelastustoimen tehtävien ja palvelujen toteuttamistapaan, saatavuuteen, saavutettavuuteen tai laatuun hyvinvointialueella tai joka vaikuttaisi merkittävästi hyvinvointialueiden väliseen työnjakoon ja yhteistyöhön.

Taloudellisesti merkittävällä investoinnilla ja investointia vastaavalla sopimuksella sekä tällaisella luovutuksella tarkoitetaan sellaista hanketta tai sellaisen hankkeen osaa, joka vaikuttaisi hyvinvointialueen talouteen pitkäaikaisesti olennaisella tavalla vaikuttamalla hyvinvointialueen mahdollisuuksiin toteuttaa muita hankkeita tai järjestää väestön tarpeenmukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelut.

Tavoite 9: Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä

Ministeriötehtävien ja keskushallinnon viranomaistoimintojen organisointi selvitetään ja selkeytetään sisäministeriössä. Organisointi tukee pelastustoimen järjestämistä ja palvelutuotantoa.

Ministeriötehtävien ohella myös pelastustoimen keskushallinnon viranomaistoiminnot, onnettomuuksien ehkäisy, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, pelastustoimen koulutus, tietohallinto ja tiedolla johtaminen sekä operatiiviset toiminnot ovat selvitykseen perustuen arvioitu ja uudelleenorganisoitu.

Pelastustoimen viranomaistehtävät, kuten pelastustoimen johtamis-, ohjaus- ja valvontatehtäviä sekä pelastustoimen ministeriötason tehtäviä toteutetaan rinnakkain sisäministeriön pelastusosastolla. Selvitetään ja selkiytetään pelastustoimen ministeriö- ja viranomaistehtävien organisointia sisäministeriön pelastusosaston toiminnoissa. Valtakunnallinen johtamisrakenne on strategista ja toiminnallista ohjausta tukeva.

Hyvinvointialueiden strateginen ohjaus toteutuu tehokkaasti ja palveluiden yhdenmukaisuus valtakunnallisesti varmistuu. Sitä tuetaan suunnitelmallisella viestinnällä. Sisäministeriön voimavarat pelastustoimen tehtäviin selvitykseen perustuen on oikein määritetty, resursoitu ja suunnattu.